

Η διαδρομή της Ασφαλιστικής Αγοράς στη Β. Ελλάδα

Ομιλία

Ιωάννη Παν. Βοτσαρίδη

στην εκδήλωση «100 χρόνια ΕΑΕΕ»

Πανεπιστήμιο Μακεδονία, Σάββατο 24 Νοεμβρίου 10 πμ.

Φίλες και Φίλοι,
Αγαπητοί Συνάδελφοι,

Έχει ιδιαίτερη σημασία για εμάς τους Θεσσαλονικείς ο εορτασμός της επετείου των 100 χρόνων από την ίδρυση της Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος να γιορτάζεται **και** στην Θεσσαλονίκη. Μία πόλη πρωτοπόρο στην Ιδιωτική Ασφάλιση, μία πόλη Μητρόπολη όλης της Βόρειας Ελλάδας που από τον 19^ο αιώνα ακόμη, ως πρωτεύουσα των Βαλκανίων επί Οθωμανικής Κατοχής είχε να επιδείξει έντονη Ασφαλιστική δραστηριότητα με επίκεντρο την **Πρακτόρευση Ξένων Ασφαλιστικών Εταιριών**.

Στη Θεσσαλονίκη αναδείχθηκαν για πρώτη φορά Ασφαλιστές που άνοιξαν το δρόμο ως Σκαπανείς της Ασφαλιστικής Ιδέας στην ευρύτερη περιοχή, και οι οποίοι ανέπτυξαν δράση στην πολυεθνική και πολι-πολιτισμική Θεσσαλονίκη των τελευταίων δεκαετιών του 19^{ου} αιώνα και των αρχών του 20^{ου}. Όταν η ασφαλιστική ορολογία ήταν στην κοινώς τότε αποδεκτή γαλλική γλώσσα, **τα Συμβόλαια όμως κλείνονταν στα... Ελληνικά**.

Ήταν η Θεσσαλονίκη των 120.000 κατοίκων περίπου, κυρίως Έλληνες Εβραίοι και Τούρκοι αλλά στο λιμάνι της και στην εμπορική συνοικία της τα Λαδάδικα συνωστίζονταν Ευρωπαίοι, Σέρβοι, Βούλγαροι, Αρβανίτες, Ασιάτες, σε ένα πολύχρωμο μωσαϊκό εθνών, γλωσσών και θρησκειών.

Δεν είναι βέβαια τυχαίο, ότι το 1901 λειτουργούσαν στην Θεσσαλονίκη 22 Ασφαλιστικές Εταιρίες και είχαν μάλιστα συστήσει και το περίφημο «**Συνδικάτο των εν Θεσσαλονίκη Εργαζομένων Εταιριών Ασφάλειας κατά του Πυρός**», με μία μόνο Ελληνική Εταιρία μεταξύ των μελών (την Εθνική Ασφαλιστική που είχε εγκατασταθεί στην Θεσσαλονίκη το 1891).

Κύριο μέλημα του Συνδικάτου είναι η τήρηση κοινής τιμολογιακής πολιτικής από τις Εταιρίες – μέλη

Βλέπετε το θέμα της τιμολογιακής πολιτικής ταλάνιζε τον Κλάδο από τότε και συνεχίζει να τον ταλάνιζει.....

Το 1915 το Συνδικάτο αυτό ανασυντάχθηκε με ιδρυτικά μέλη **7 Ασφαλιστικούς Πράκτορες**, εκ των οποίων ένας Έλληνας, και οι υπόλοιποι Εβραίοι, Ιταλοί, Άγγλοι και Αυστριακοί. Για πρώτη φορά το καταστατικό και η λειτουργία του προσαρμόζονται στους ελληνικούς Νόμους – δεδομένης της απελευθέρωσης το 1912. Το 1918 στο ίδιο Συνδικάτο συμμετέχουν 18 μέλη,

ενώ το 1923, 43 μέλη. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφέρουμε τη σημαντική συμβολή των Εβραίων Ασφαλιστών στην Θεσσαλονίκη, από την Τουρκοκρατία έως και το Μεσοπόλεμο, με ενδεικτικά ονόματα τους **Σαλιτιέλ, Φερνάντεζ, Μορμπούγκο και άλλους**

Αντίστοιχα, το 1913 αμέσως μετά την Απελευθέρωση, έχουμε μία τεκμηριωμένη εικόνα για τον αριθμό και το είδος των Ασφαλιστικών Εταιριών της πόλης: 47 Εταιρίες, 22 εκ των οποίων Αγγλικές, 5 Γερμανικές, 4 Γαλλικές, 2 Βουλγαρικές και από 1 Ουγγρική, Αμερικανική, Ελβετική, Ισπανική, Ρωσική, Ελληνική, Ολλανδική και Σερβική με συνολικό απόθεμα 1,2 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα, και οι οποίες εκπροσωπούνται στο σύνολό τους από τους **Πράκτορες**.

Κατά την ίδια χρονική περίοδο και λίγο πριν την καταστροφική πυρκαγιά του 1917 στις **Ασφάλειες Ζωής** δραστηριοποιούνται 21 Εταιρίες και στις **Ναυτικές Ασφαλίσεις** 18. Όλες από ότι προκύπτει από τα Νομικά και Ιστορικά αρχεία της εποχής, εκπροσωπούνται από **Πράκτορες**.

Η Μεγάλη Πυρκαγιά

Θα αναφερθώ επιγραμματικά στα δραματικά γεγονότα της Μεγάλης Πυρκαγιάς του 1917, ξεκινώντας από το μεσημέρι της 5^{ης} Αυγούστου όπου έχει ξεσπάσει η καταστροφικότερη στα χρονικά της πόλης πυρκαγιά. Οι φλόγες αποτεφρώνουν την πρώτη ημέρα την περιοχή από την Πύλη του Βαρδαρίου μέχρι το εμπορικό κέντρο της πόλης, το λιμάνι, την Πλατεία Ελευθερίας και την μισή παραλιακή λεωφόρο, και με την βοήθεια του Βαρδάρη την Δεύτερη και Τρίτη ημέρα συνεχίζουν ανελέητες το έργο τους από την Ερμού και την Εγνατία μέχρι τον Άγιο Δημήτριο και το Κονάκι.

Ο απολογισμός σε νούμερα της τραγικής πυρκαγιάς, είναι:

- 72.000 άστεγοι επί συνόλου 157.889 κατοίκων,
- 120 εκταρίων καμένης γης,
- 250 οικοδομικών τετραγώνων παραδομένων στις φλόγες,
- 9.500 κτισμάτων, κατοικιών, δημοσίων κτιρίων, μνημείων, εκκλησιών, ακόμα και ο Ιερός Ναός του πολιούχου Αγίου Δημητρίου επί τρεις ημέρες έγιναν παρανάλωμα του πυρός.

Η ύπαρξη δόλου ως αίτιο της πυρκαγιάς δεν περνά καν ως υποψία από την σκέψη των κατοίκων της πόλης, κάτι που θέτουν επί τάπητος οι βρετανικές ασφαλιστικές εταιρίες που προσπαθούν να αποφύγουν την καταβολή αποζημιώσεων.

Αφού η ελληνική Δικαιοσύνη στις 9 Νοεμβρίου του 1917 καταρρίπτει την κατηγορία του δόλου, έρχονται οι εν Θεσσαλονίκη Ασφαλιστικοί Πράκτορες χάρη στην πρωτοβουλία και την εμμονή, των οποίων γίνεται εφικτή η αποπληρωμή των ζημιών από 15 συνολικά Ασφαλιστικές Εταιρίες με το τεράστιο το ποσό για την εποχή εκείνη των 96.350.000 δρχ. εκ των οποίων η Εθνική Ασφαλιστική πλήρωσε τα 2.850.000 δρχ.

Από τις ξένες Ασφαλιστικές Εταιρίες το μεγαλύτερο μέρος των υποχρεώσεων καταβάλλει, η North British με 30 εκατομμύρια δρχ., ακολουθεί η Sun με 12 εκατομμύρια δρχ., η Assicurazioni Generali με 10 εκατομμύρια δρχ., η Nortstern με 6,25 εκατ. δρχ. ενώ από 5 εκατομμύρια δραχμές καταβάλουν η Baloise, η Patriotic, η Societe' Ottomane, από 3 εκατομμύρια δραχμές η Union of London και Riunione Adriatica, 2,5 εκατομμύρια δραχμές η Lancashire, 1,2 εκατομμύρια δραχμές η Western και 400.000 δραχμές η Central.

Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός, ότι τέσσερις ξένες εταιρίες αποχωρούν αμέσως μετά την πυρκαγιά από τη Θεσσαλονίκη, χωρίς να αναγνωρίζουν καμία ζημία και δεν επανεμφανίζονται στην ελληνική αγορά. Ακόμα και η Εθνική Ασφαλιστική διακόπτει τις εργασίες της στην Θεσσαλονίκη για 15 μήνες.

Κλείνοντας το θέμα αυτό, της Μεγάλης πυρκαγιάς, δεν θα μπορούσα να μην μνημονεύσω το ρόλο του Ασφαλιστικού Πράκτορα Νικολάου Μάνου, στελέχους του «**Συνδικάτου Εταιριών Ασφάλειας κατά του Πυρός**» όσο και στην συνέχεια το 1933, του «**Συνδέσμου Πρακτόρων Πυρασφαλειών Θεσσαλονίκης**» (προδρόμου του σημερινού Συνδέσμου Ασφαλιστικών Πρακτόρων Βορείου Ελλάδος), ο οποίος πρωτοστατεί στη «μάχη» για την καταβολή των αποζημιώσεων κατά των πληγέντων, μία μάχη καθόλου εύκολη, γιατί οι ξένες Εταιρίες δεν ήταν ιδιαίτερα πρόθυμες να ... πληρώσουν. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Νικόλαος Μάνος επιβραβεύτηκε για την προσφορά του στην πόλη από τους κατοίκους της και τιμήθηκε 2 φορές με το αξίωμα του Δημάρχου, (το 1929 και το 1943).

Η ίδρυση του Συνδέσμου Πρακτόρων Πυρασφαλειών Θεσσαλονίκης

Στις 11 Μαΐου 1933 ιδρύεται ο «**Σύνδεσμος Πρακτόρων Πυρασφαλειών Θεσσαλονίκης**», ο πρώτος συλλογικός ασφαλιστικός φορέας στη Βόρεια Ελλάδα. Ο Σύνδεσμος έχει 60 ιδρυτικά μέλη και εκπροσωπεί τους «εργαζόμενους εν Θεσσαλονίκη και αντιπροσωπεύοντας ημεδαπός και αλλοδαπός πυρασφαλιστικές εταιρίες».

Σκοπός του Συνδέσμου, όπως ορίζεται στο καταστατικό, είναι «**η προσπάθεια διά την προάσπισιν και προαγωγήν των επαγγελματικών συμφερόντων των μελών αυτού, παράλληλως και εν αρμονία με την εξυπηρέτησιν των συμφερόντων των υπ'αυτών αντιπροσωπευομένων πυρασφαλιστικών εταιριών**».

Η πρώτη γενική συνέλευση του Συνδέσμου πραγματοποιείται στις 11 Ιουλίου 1933. Σε αυτήν εγκρίνεται το καταστατικό και επιλέγεται το πρώτο Διοικητικό Συμβούλιο, απαρτιζόμενο από τους : Παπαρροδόπουλο (Πρόεδρο), Πολυζόπουλο, Ραφαηλίδη, Μόλχο, Σαλτιέλ, Καζάζη, Καλκανόπουλο, και Παπάζογλου.

Ο Σύνδεσμος το 1946 θα μετονομαστεί σε «**Σύνδεσμο Πρακτόρων Ασφαλιστικών Εταιριών Θεσσαλονίκης**» και πολύ αργότερα το 1993, σε «**Σύνδεσμο Ασφαλιστικών Πρακτόρων Βορείου Ελλάδος**», ονομασία που διατηρεί μέχρι και σήμερα.

Ιστορικό Πλαίσιο

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να αναφερθώ με λίγα λόγια στο ιστορικό και οικονομικό πλαίσιο της εποχής από την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης και της Βόρειας Ελλάδας το 12 - 13 έως και τον Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο.

Οι μεγάλες ανακατατάξεις στον Ασφαλιστικό Κλάδο με την ένταξη των Νέων χωρών το 1912 ακολουθήθηκαν από τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο που έφερε την Θεσσαλονίκη στο διεθνές προσκήνιο με την δημιουργία του **«Μετώπου της Θεσσαλονίκης»** και την εγκατάσταση των συμμαχικών δυνάμεων της Αντάντ στην πόλη που απέκτησε έτσι ένα κοσμοπολίτικο χαρακτήρα.

Ήταν η ίδια εποχή του Κινήματος της Εθνικής Άμυνας του Βενιζέλου της έντονης Εμπορικής και Οικονομικής Δραστηριότητας και κυρίως της ζωηρής παρουσίας του Λιμανιού. Ήταν λοιπόν το **Λιμάνι** και το **Εμπόριο** της Θεσσαλονίκης που ευνοούσαν τις **Ναυτικές Ασφάλειες** και τις **Ασφάλειες Πυρός**. Ωστόσο, οι σημαντικές οικονομικές αλλαγές στην πόλη σημειώνονται μετά την **Μικρασιατική Καταστροφή** το 1922, και μετά την εγκατάσταση εκατοντάδων χιλιάδων προσφύγων στην περιοχή. Οι πρόσφυγες αυτοί, που προσφέρουν άφθονα νέα εργατικά χέρια, όπως και η ανακατανομή της Γης, ξαναζωντανεύουν την Αγροτική Οικονομία στην ενδοχώρα και κατά συνέπεια, **και** την Αστική Οικονομία.

Το 1925, έτος ορόσημο για την Θεσσαλονίκη, αρχίζει να λειτουργεί η **Ελληνική Ελεύθερη Ζώνη** στο Λιμάνι κι ένα χρόνο αργότερα ιδρύεται η **Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης**.

Παράλληλα, τίθενται οι βάσεις για την μελλοντική **εκβιομηχάνιση** της πόλης, λειτουργούν δεκάδες υποκαταστήματα τραπεζών με πρωταγωνιστικό βέβαια ρόλο αυτόν της **Εθνικής Τράπεζας**. Ιδρύεται το **Επαγγελματικό και Βιοτεχνικό Επιμελητήριο**. Η οικοδομική δραστηριότητα απογειώνεται, ξένα κεφάλαια προσελκύονται από το φθινό εργατικό δυναμικό και οι **Ασφαλιστικές Εταιρίες**, βέβαια, ανθούν σε όλη τη διάρκεια του Μεσοπολέμου.

Παρενθετικά στο σημείο αυτό θα ήθελα να αναφερθώ στη σύντομη αλλά σημαδιακή ενασχόληση του **Κωνσταντίνου Καραμανλή** του πρεσβυτέρου με το επάγγελμα του Ασφαλιστή.

Τη διετία 1928 - 1929, ο νεαρός Καραμανλής, φοιτητής της Νομικής τότε, έχοντας ανάγκη εργασίας για να εξοικονομήσει τα έξοδα των σπουδών του και να συνδράμει την οικογένειά του, πιάνει δουλειά στην ιταλική ασφαλιστική Assicurazioni Generali. Έτσι, τα δύο αυτά έτη θα «οργώσει» τον νομό Σερρών και γενικότερα την Βόρεια Ελλάδα, ενώ παράλληλα συνεχίζει τις σπουδές του. Η ενασχόληση του αυτή λαμβάνει τέλος το 1930 καθώς το Δεκέμβριο του προηγούμενου έτους έχει πάρει το πτυχίο του.

Η εργασιακή αυτή ενασχόληση του μετέπειτα πρωθυπουργού και Προέδρου της Δημοκρατίας απετέλεσε ένα πολύτιμο κεφάλαιο για τη μεταγενέστερη πορεία του : υπήρξε μια έμπρακτη σπουδή στην **οικονομική συμπεριφορά, τα εμπορικά ήθη, τις νοοτροπίες και τον κόσμο της αγοράς**, μια γνώση την

οποία αργότερα ο μεγάλος πολιτικός αξιοποίησε κατάλληλα και μετουσίωσε σε πολιτική εμπειρία και πράξη.

Μετά από αυτή την μικρή ιστορική αναδρομή, γνωρίζουμε **όλοι**, λίγο πολύ την συνέχεια: Ο **Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος** έφερε μεγάλες ανακατατάξεις στις Ασφαλιστικές Εταιρίες **σε όλη την Ελλάδα**. Πολλές μικρές και μεσαίες Εταιρίες ιδρύονται **μεταπολεμικά** και ανθούν για 4 δεκαετίες. Για να επανέλθουμε, την τελευταία δεκαετία, **κατά τρόπο παράδοξο**, στο τοπίο των αρχών του **προηγούμενου αιώνα**, όπου ο Ασφαλιστικός Κλάδος κυριαρχείται από μεγάλες ξένες Πολυεθνικές και από Τραπεζο-ασφαλιστικές **συρρικνώνοντας** το μερίδιο των μικρών Εταιριών. Ειδική αναφορά θα πρέπει να κάνουμε στις τοπικές ασφαλιστικές εταιρίες που εμφανίζονται στη Θεσσαλονίκη όπως η Γερμανική Nordstern, η Ελβετική LA SUISSE, η ΔΗΜΗΤΡΑ, η English & American, η ΔΙΑΝΑ, που αργότερα μετονομάζεται σε Αργοναυτική η Ολυμπιακή-Ασφάλειες Αναγνώστου, που αργότερα μετονομάζεται σε VICTORIA, η Schweiz, η Ιντερσαλονίκα, η Εγνατία, η Interlife και τέλος η Inter Hellas.

Σήμερα

Οι συνθήκες στην Ασφαλιστική Αγορά της Θεσσαλονίκης σήμερα είναι ιδιόμορφες. Οι Εταιρίες που δεν είχαν στέρεες βάσης **δεν** μπόρεσαν να επιβιώσουν του ανταγωνισμού και έτσι το τοπίο άλλαξε **δραματικά** την τελευταία 10ετία. Ωστόσο, εξαιρετικά δραστήριος και παραγωγικός παραμένει ο κλάδος των Διαμεσολαβητών.

Σήμερα, η Θεσσαλονίκη, όντας μακριά από τα Κέντρα Εξουσίας, μακριά από την λήψη των αποφάσεων, κρατά ακόμη γερά τα ηνία του παραδοσιακού «Ασφαλιστικού Επιχειρείν». Δεν έχει ακόμη παρασυρθεί από την καταιγίδα του διδύμου «μείωση κόστους – μεγιστοποίηση κερδών».

Οι Ασφαλιστικοί Πράκτορες στη Βόρεια Ελλάδα επιλέγουν – για πόσο ακόμη δεν το γνωρίζω– να δουλεύουν με παραδοσιακό τρόπο, με κύριο στόχο δηλαδή τη διάθεση του ασφαλιστικού προϊόντος, το λογικό κέρδος και την τήρηση προσωπικού πελατολογίου.

Έτσι, οι Εταιρίες διανέμουν τα Ασφαλιστικά τους προϊόντα κυρίως, μέσω των Ασφαλιστικών Διαμεσολαβητών, οι οποίοι, με την σειρά τους, επενδύοντας στην ανθρώπινη σχέση με τον πελάτη, αναπτύσσουν την κλασική ασφαλιστική αντίληψη.

Το μοντέλο αυτό λειτουργίας στην Ασφαλιστική Αγορά εφαρμόζεται διαχρονικά με επιτυχία, και δεν έχει διαψευστεί. Λίγοι είναι αυτοί οι διαμεσολαβητές, οι οποίοι, ανταποκρινόμενοι στο κάλεσμα των Σειρήνων του νέου ασφαλιστικού γίγνεσθαι, υποστηρίζουν και εφαρμόζουν άλλες επιλογές που δεν είναι βέβαιο όμως ότι θα βρουν γόνιμο έδαφος ανάπτυξης.

Κυρίες και Κύριοι,

Είμαι βέβαιος, ότι υπάρχει πάντα ένας υγιής τρόπος συνεργασίας ανεξαρτήτων Ασφαλιστικών Εταιριών, Διαμεσολαβητών, και Τραπεζοασφαλιστικών εταιριών με αμοιβαία οφέλη, χωρίς εντάσεις, ανταγωνισμούς και αθέμιτες πρακτικές.

Η Ασφαλιστική Αγορά από μόνη της είναι αρκετά ώριμη, ώστε να έχει τις απαραίτητες δικλείδες ασφαλείας που εκτονώνουν την ένταση, και διαθέτει την απαραίτητη προσαρμοστικότητα, ώστε να αφομοιώσει τις νέες πρακτικές και τα νέα ήθη του Ασφαλιστικού γίνεσθαι χωρίς επώδυνους κραδασμούς. **Αρκεί να υπάρχει καλή θέληση.....**

Σας ευχαριστώ